

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TARTUNTATAUTILAIN VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA (HE 101/2020)

Kansaneläkelaitos (jatkossa Kela) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Kelan arvion mukaan laajasti käyttöön otettuna sovellus tukee tartuntaketjujen hallintaa ja katkaisua ilmoittamalla kansalaiselle mahdollisesta altistumisesta (kansalaisten osallistaminen). Tartuntaketjujen jäljittämiseen järjestelmä tuo vähän tukea eikä korvaa terveydenhuollon jäljitystehtäviä.

Esitystä tulisi tarkentaa käsitteiden osalta 43 a §:ssä. Järjestelmä koostuu kolmesta toiminnallisesta kokonaisuudesta; kansalaisen käyttämästä mobiilisovelluksesta, ammattilaisen käyttöliittymästä ja taustajärjestelmästä. Ammattilaisen käyttöliittymä tulisi lisätä esityksessä osaksi järjestelmäkokonaisuutta.

43 b §:ssä Kelan tehtäväksi on määritelty taustajärjestelmän ylläpito THL:n lukuun. Kela kuitenkin ehdottaa selvyiden vuoksi lisättäväksi maininnan siitä, että Kela myös osallistuu koko tietojärjestelmän, erityisesti tarvittavan taustajärjestelmän kehittämiseen, koska teknisestä tietojärjestelmästä puhuttaessa ylläpidolla tarkoitetaan vaihetta, jossa järjestelmä/palvelu on jo otettu käyttöön. Vaihe ei sisällä järjestelmän suunnittelua, toteuttamista eikä kehittämistä. Taustajärjestelmän ylläpidon tehtävien hoitaminen edellyttää kuitenkin hyvää ymmärrystä sovelluksen, ammattilaisen käyttöliittymän ja taustajärjestelmän muodostaman kokonaisuuden toiminnasta, joten THL:n valitseman järjestelmätoimittajan ja Kelan välisen vuoropuhelun tulee olla erittäin tiivistä ja jatkuvaa. Toimittajan toimesta kehitettävän sovelluksen kehittäminen jatkuu koko järjestelmän elinkaaren ml. ylläpitovaihe ajan.

Kelan arvion mukaan tietojärjestelmäkokonaisuus on toteutettavissa niin, että tarvittava tietosuojaja tietoturva voidaan varmistaa. Hallituksen esityksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus arvioisi tietojärjestelmän tietoturvallisuuden kokonaisuudessaan. Myös valitun järjestelmätoimittajan vastuuta on syytä korostaa. Kelan vastuu tietoturvan varmistamisesta rajoittuu käytännössä taustajärjestelmän ylläpidossa huomioitaviin tietoturva vaatimuksiin. Kelan tietoturvaosaamista tulisi hyödyntää erityisesti taustajärjestelmän perustamisen ja ylläpidon yhteydessä.

Hallituksen esityksessä ei ole varauduttu tiedonvaihtoon muiden maiden vastaavien tietojärjestelmien kanssa. Tämä on ollut perusteltua, koska kansainvälisen yhteentoimivuuden periaatteista käydään edelleen keskustelua EU-tasolla. On kuitenkin huomioitava, että eri maiden tietojärjestelmien yhteensopivuuden saavuttaminen voi edellyttää uutta lakimuutosta myöhemmin.

Marina Lindgren
Tietopalvelujohtaja

Konstantin Hyppönen
Erikoisasiantuntija